

Filip Galović
Zagreb

STJEPAN PULIŠELIĆ I *GLOS SA ŠKROP*

UDK: 821.163.42.09-1'282(Pulišelić, S.)

Rukopis primljen za tisak 14.10.2016.

Pregledni članak
Survey article

Stjepan Pulišelić (1910. – 1998.) prije svega je poznat kao pjesnik. Veći dio njegove poezije čine čakavske pjesme napisane mjesnim govorom Škripa na otoku Braču, odakle autor potječe. U radu¹ se skreće pozornost na značenje Štefe Pulišelića i pisane mu tvorbe te se proučava jezik njegove pjesničke zbirke *Glos sa škrop*. S obzirom na činjenicu da mjesni govor Škripa do sada nije samostalno opisan, a izim literarne vrijednosti Pulišelićevih stihova pisana je građa u tome svjetlu od velike važnosti.

Ključne riječi: *Stjepan Pulišelić; Glos sa škrop; govor Škripa; brački govori; dijalektalna poezija; čakavština*

¹ Rad je nastao u okviru projekta Hrvatske zaklade za znanost IP-2014-09-9300 (*Jadranska priča – interdisciplinarno istraživanje jadranskih narativa*, voditelj: prof. dr. sc. Joško Božanić).

1. UVOD

Stjepan (Štefe) Pulišelić rođen je 1910. godine u Škripu na otoku Braču. Ondje je završio osnovnoškolsko obrazovanje, a srednjoškolsko u Šibeniku. Na Pravnome je fakultetu u Zagrebu diplomirao i doktorirao. Bio je docentom na Ekonomsko-komercijalnoj visokoj školi u Zagrebu, a potom je na Visokoj upravnoj školi u Zagrebu predavao sociologiju te teoriju države i prava. Kasnije postaje redovitim profesorom na Pravnome fakultetu u Zagrebu, a paralelno je predavao i na Ekonomskome fakultetu u Zagrebu. Umro je u Zagrebu 1998. godine.

Iz oblasti sociologije i politologije objavio je niz članaka, studija, prikaza, sudjelovao je na brojnim znanstvenim skupovima. Tiskao je i nekoliko knjiga: *Sociološke teme* (1952.), *Osnove sociologije* (1964.), *Suvremeno društvo* (1966.), *Političke partije* (1967.), *Suvremene klase u preobražaju* (1971.) i neke druge. Mnoge su od njih doživjele više izdanja, a knjiga *Osnove sociologije* čak petnaest. Pored niza drugih priznanja godine 1982. dobio je Nagradu za životno djelo za područje društvenih znanosti.

Na čakavštini je objavio devet knjiga pjesama: *Glos sa škrop* (1973.), *Tujo štivala* (1975.), *Kripno zemja* (1977.), *Litnjo mišoncija jazikov* (1980.), *Odića mojega krša* (1981.), *Moje beštije* (1984.), *Krtol fruta raznolika* (1987.), *Jošće žive čakavsko besida* (1991.), *Dani pakla* (1994.), a treba spomenuti i dvije knjige pripovijedaka: *Batude od besid* (1982.) i *Broške kartuline* (1983.). Godine 1986. izbor je iz njegova čakavskoga pjesništva pod naslovom *Krisi na pliši* objavio Nakladni zavod Matice hrvatske. Njegove se pjesme nalaze u nekoliko antologija čakavske poezije. Na standardnome je jeziku napisao tri zbirke pjesama: *Žilje korova* (1988.), *Tmina nad strminom* (1989.) i *Stepenice uz ponor* (1990.).

Dakle, zbirka *Glos sa škrop* objavljena je 1973. godine, a drugo je izdanje otisnuto 2013. godine. U potonjem je u popratnome slovu akademik Šimunović istaknuo: »Ta knjiga čakavskih pjesama bila je tada poetsko ot-kriće (...). Bila je prigrljena, rado čitana, ubrzo rasprodana«, a zahvaljujući je njoj »...Stjepan Pulišelić postao je najomiljeniji i najčitaniji brački pjesnik. Njome je ponovno oživjela bračka čakavska poetska riječ« (Pulišelić 2013: 7). Da je ova zbirka osobito važna u cijelome Pulišelićevu stvaralaštvu, na istome mjestu obrazlaže akademik: »Poslije ove zbirke pjesama objavio je Stjepan Pulišelić još nekoliko knjiga čakavske poezije (...). Sve su te knjige

bile vrlo čitane, ali sve su se one temeljile na ovoj prvoj zbirci. Kao da su iz nje izašle. Stoga knjiga *Glos sa škrop* zaslužuje da bude ponovno izdana. Ne kao sabrana, već kao izabrana poetska riječ ovoga pjesnika.«

Drugo izdanje zbirke *Glos sa škrop*, koje se ovdje uzima kao građa za jezičnu raščlambu, obaseže 296 stranica i sastoji se od nekoliko dijelova: *Predgovor* u kojem akademik Šimunović progovara o važnosti Pulišelićevih stihova i potrebi drugoga izdanja (7–15); *Pjesme*, odnosno središnji dio sa 156 pjesama (17–259); *Jezične bilješke uz zbirku 'Glos sa Škrop'* s nekoliko općenitih opservacija o govoru zastupljenome u zbirci (261–263); *Bilješka o piscu* (265); *Pogovor* u kojem je riječ nakladnika (267); *Rječnik* u svo- me najjednostavnijem obliku (269–289); *Sadržaj* (291–295). Urednikom je ovoga izdanja Robert Barilla, osnivač zaklade »Otok Brač – negdje između mora i zvijezda«, lekturu je, korekturu i akcentuaciju te nekoliko jezgrovitih zamjedbi o govoru iznio akademik Petar Šimunović, a lekturu je i korekturu rječnika obavila dr. sc. Lucija Puljak.

2. CILJ RADA

O jezičnim je osobinama bračkih čakavskih govora² pisao Mate Hraste koncem 30-ih godina prošloga stoljeća (*Čakavski dijalekat ostrva Brača*), potom i Petar Šimunović 70-ih (*Čakavština srednjodalmatinskih otoka; Ogled jezičnih osobina bračke čakavštine*). Govori čakavskih naselja Ložišće i Praznica te štokavskoga mjesta Sumartin istraženi su u drugoj polovici XX. stoljeća kao punktovi za *Hrvatski jezični atlas*. Osvrt na bazični vokabular bračkih idioma (*Sličnosti i razlike u govorima otoka Brača kao odraz migracijskih kretanja*) dali su Anita Sujoldžić, Božidar Finka, Petar Šimunović i Pavao Rudan. Ovostoljetna istraživanja bračkih idioma provodi Filip Galović koji je pisao o osnovnim fonološkim i drugim posebnostima govora Milne (*Fonološke značajke govora Milne na Braču; O nekim značajkama govora Milne*), o temeljnim fonološkim, morfološkim i sintaktičkim osobinama govora Ložišća (*Jezične osobitosti mjesnoga govora Ložišća na otoku Braču*), o jezičnim osobinama govora Donjega Humca na svima četirima jezičnim razinama (*Govor Donjega Humca*), a isti je, u sklopu terenskih di-

² Ovdje se u prvome redu spominju dijalektološki radovi.

jalektoloških istraživanja govora Milne i Ložišća, prikupio neke romanizme te objavio nekoliko članaka o njima.

Tekstovi koji su pisani pojedinim mjesnim govorom veoma su važni. Josip Lisac navodi: »Pitanja odnosa jezika književnih tekstova i određenih govora u nas su bitna jer odgovori na njih osvjetljavaju vrlo važan fenomen hrvatske dijalektalne književnosti, a i zato što u ponečem mogu upotpuniti naša saznanja o hrvatskim dijalektima, poglavito ako slijede nakon terenskog rada u određenim mjestima« (2012: 221). Govor Škripa, kojime je pisana Pulišelićeva zbirka *Glos sa škrop*, do sada nije ciljano istražen i zasebno opisan premda se, kako se čini, mnoge njegove značajke podudarne onima u drugim bračkim čakavskim govorima. Riječ je o tome što »mnogi nedovoljno istraženi govori izumiru ili se nepovratno mijenjaju. Dijalekatno pjesništvo, premda često nije doslovna preslika organskoga idioma, važan je način očuvanja spomenutoga jezičnoga potencijala« (Vulić 2013: 156). Stoga popunjavanje te praznine, barem zasada, prije kakvoga terenskoga istraživanja, može ponuditi materijal iz navedene zbirke, tim više prihvate li se tvrdnje akademika Šimunovića da »za jezik ove zbirke treba reći da je njezin autor pouzdan znalac svoga zavičajnog govora, a po mnogim svojim pjesmama — antologijski čakavski pjesnik. Te dvije osnovne odrednice čine ovu zbirku jezično i literarno zanimljivom i vrijednom« (Pulišelić 2013: 263).

3. JEZIČNA OBRADBA

3.1. FONOLOŠKE OSOBINE

3.1.1. Dugi je *a* prešao u *o*, npr. *grôd* (179), a kasnije je pokraćeno dugo postakcenatsko *a* sačuvalo svoju zatvorenost: *pădot* (44), *litor* G mn. (124), *glědoš* (125), *mlôdo ženă* (171).

3.1.2. Vokal *a* pod brzim akcentom u nefinalnome je slogu u pravilu produljen u *ã*: *jãma* (46), *saznãlo* gl. pridj. rad. s. jd. (53), *škrãpa* (64), *krãva je krepãla* (124), *povãdit* (240), *Bročãnin* (256). (usp. 3.2. *Akcenatske osobine*).

3.1.3. Iako Šimunović napominje da se dugi *e* i *o* izgovaraju zatvoreno (Pulišelić 2013: 261–262), u korpusu to, pak, nije naznačeno: *jednēga* (73), *tēžak* (140), *grēdà* (200), tj. *vapôr* (109), *selôn* I jd. (162), *popōdnē* (244).³ Isto tako, što je osobito važno za većinu govora u unutrašnjosti otoka, kojima pripada i govor Škripa, nije naznačena zatvorenost kasnije skraćena dugoga postakcenatskoga *o*: *sōbon* (102) mjesto *sōbon*, zatim *věćoj garîtuli* (115) mjesto *věćoj* itd., odnosno u pisanoj formi dolazi do izjednačavanja oblika, primjerice, u nalazima tipa *lipo pisma* (101) i *lipo je stvôr* (207) premda je u govoru prisutna razlika u stupnju otvorenosti. Vrijednost vokala *e* nakon skraćivanja ostaje neutralna.

3.1.4. Refleks protojezičnoga **ě*, odnosno starojezičnoga *ę* u korijen-skim, tvorbenim i relacijskim morfemima redovito je ikavski, u što nas uvjerava niz potvrda: *sić* inf. (28), *cilin tilon* (46), *dvî* (61), *kudija* (62), *mîrin vrîme* (82), *starîji* (87), *zdravîji* (106), *kosîrî* N mn. (108), *u sěbi* (111), *tîmenicu* A jd. (112), *nevîstica* (116), *mlîkò cîdi* (137), *mîsidu se* (148), *ovîh* G mn. (165), *cvît zalîvât* (168), *na kolîna* (174), *sikîre* N mn. (179), *lipotà* (185), *obîsi* gl. pridj. rad. m. jd. (211), *sa svâkin* (214), *dicà* (228), *njegòvih* (259).

U pokojem je primjeru, kako je za očekivati, registriran ekavski odraz: *korēnje* (190),⁴ *ōbe* (163). Autor ne rabi ekavsku varijantu *vēnac*, koju su zapisali prethodni istraživači (usp. Hraste 1940: 17; Šimunović 2009: 23), već *krûna*, lik koji se danas govori i kojega pamte i najstariji govornici (usp. Galović 2014: 240): *krûn* G mn. (194). Korisno je upozoriti na pojavnice poput *vōde* (135), *ovōde* (166), *tōte* (65), ali: *dōkli* (66, 111)/ *dōkli* (135, 140).⁵

Supstitucija se ‘jata’ vokalom *i* zrcali i u leksemima tipa *gnjîzdà* A mn. (30), *orîh* (44), *jîdro* (95).

3.1.5. Rezultat je denazalizacije protojezičnoga prednjega nazala **ę* u čakavskome narječju dvojak. Starija je zamjena vokalom *a* u nekadanjoj

³ Šimunović u *Rječniku* notira: »...donedavno su se mogli čuti (i još se čuju, osobito u vlastitim imenima) u Gornjem Humcu, Dolu, Škripu i Splitskoj...« diftonzi *ie* i *uo* na mjestima dugih *e* i *o* (2009: 21). To u zbirci nije obilježeno niti istaknuto među jezičnim zamjedbama.

⁴ Tu nije sigurno potječe li *e* od ‘jata’ ili staroga *e*.

⁵ Ni ovdje finalni vokali ne moraju biti kontinuatna ‘jata’.

poziciji **ɛ* nakon palatala *j, č, ž*, što je jedna od stožernih odlika čakavskoga narječja, provedena u primjerima: *žānju* 3. jd. prez. (80, 112), *jazik* (103), *jazici* N mn. (162). U navedenoj je poziciji ovjerena i novija zamjena vokalom *e*: *jědro* odr. pridj. ž. jd. (86), *žěju* A jd. ‘žeđ’ (88), *počěla* gl. pridj. rad. ž. jd. (241), *jedrjji* (250). U slijedu je nepalatalnoga konsonanta, razumije se, nosnik **ɛ* jednoznačno zamijenjen vokalom *e*: *dītě* (49), *pāmet* (77), *měsa* G jd. (90), *telīca* G jd. (124), *děset* (124), *brīme* (231), *uspět* (237).

3.1.6. Protojezični i starojezični fonem **ʃ* konsekventno je prešao u vokal *u*, jednako kao i protojezični stražnji nazal **ɣ*, odnosno starojezični *o*, tj. na snazi je jednadžba prema kojoj oba fonema imaju supstitut *u*, kako je to najčešće u čakavskim dijalektima: *izdūbāt* (19), *čūne* A mn. (32), *pomūzla* (41), *vūnu* A jd. (52), *tūst* (89), *sūze* A mn. (107, 164), *mūk* (125), *spūž* (176), *požūtīle* (189), *sūnce* (104, 200), *žūti* odr. pridj. m. jd. (241); *iz utrōbe* (19), *grēdū* 3. mn. prez. (26), *od mūkē* ‘brašno’ (43), *dūb* (70), *vrućinē* G jd. (89), *gūsti* odr. pridj. m. jd. (94), *okrūžen* (118), *būden* (128), *sūdnji* odr. pridj. m. jd. (162), *žejūd* (178), *klūko* A jd. (190), *prēdū* 3. mn. prez. (201), *tūgā* (202), *kūs* (214), *sūdāc* (233), *ženū* A jd. (233).

3.1.7. Kontinuata je starohrvatskoga ‘šva’ (*ə* < **ʋ*, **ʋ*) sustavno vokal *a*, odnosno nakon kasnije kvalitativne promjene i *o*: *mōkar* (38), *rōž* (55), *pās* (89), *ōgonj* (114), *tīsan* (126), *ovōc* G mn. (129), *jedōn* (143), *dōn* (156), *kotāc* (180), *otāc* (180), *badōnj* A jd. (187), *vītar* (195), *dāska* (200).

Čakavskim su idiomima, uz pokoju ovjeru u štokavskim i kajkavskim govorima, svojstveni primjeri nepreventivnih punih vokalizacija slaboga ‘šva’, što je registrirano i u zapisu: *vazěla bi jāgle* (62), *vazmī* 2. jd. imp! (203), ali *ūze* gl. pridj. rad. m. jd. (242), *ūzme* 3. jd. prez. (169).

Kako je vidljivo, u oblicima glagola ‘uzeti’ cirkuliraju potvrde sa *va-* i *u-*. Značajno je istaći i nalaze *u vazmēne dōne* (131) pored *kad Uzmā dōjdu* (131), *za Uzmā* (218). U ostalim slučajevima dosljedno stoji prefiks *u-*: *udovāc* (56), *užgācu* 1. jd. fut. (66), *ustāt* (180), *ūvik* (214, 244), *unūčić* (228) uz usamljeni slučaj *tōrik* ‘utorak’ (72) gdje je inicijalno *v* u ishodišnoj jezičnome prefiksu **vʋ-* > *və-* nakon likvidacije poluglasa otpalo. Protojezični je prijedlog **vʋ* > *və* sustavno prešao u *u*: *u tēbi* (80), *u mōlen* (177), *ū poje* (188). Odras *u* karakterističan je za štokavski sustav, uglavnom za južnočakavske govore i dio srednjočakavskih.

3.1.8. Slogotvorno je *r* uvijek kratko i nema popratnoga vokala: *do žrnja* (20), *smrdějě* A mn. ‘vrsta stabla’ (20), *trkåla* gl. pridj. rad. ž. jd. ‘trčati’ (42) *zřna* N mn. (43), *navršĩ* gl. pridj. rad. m. jd. (73), *břst* (104), *mřvidu* 3. mn. prez. (140), *pršuråte* N mn. ‘vrsta uštipka’ (148), *mřtvi dõn* (167), *crkvĩna* ‘vrsta biljke (ob. raste uz putove, po građevinama)’ (200), *tvřdo* pril. (231).

Nisu rijetki slućajevi u kojima se javlja sekundarno samoglasno *r*, većinom u prefiksima i prijedlozima: *prpitomĩt* (19), *prĩskõ* gl. pridj. rad. m. jd. (22), *prmkla/ prnĩla* (33), *na sř pũtå* (41), *prståje* 3. jd. prez. (65), *jõ se przentõjen* (65), *prmeće* 3. jd. prez. (89), *pršĩla* gl. pridj. rad. ž. jd. (98), *prlĩpjesi* (124), *u sř mĩsta* (160), *ispr dažjå* (188), *prĩsne* 3. jd. prez. (199), *prđ oći* (201); *pr svĩćõn* (214), *bez prstõnka* (243). U nekim je prilikama eliminiran vokal u stranome slijedu vokal + *r*, odnosno *r* + vokal, pri čemu je konsonant *r* preuzeo samoglasnu funkciju, pa se može govoriti o razvoju sekundarnoga slogotvornoga *r*, kao što je to u primjerima *krnevõlũ* D jd. (72) prema mlet. *carneval*, tal. *carnovale*, zatim *pržũnå* G jd. (130) prema mlet. *preson*, tako i *mrũla* (28) prema tal. *mortella* i sl., također i *brjět* ‘brodet’ (103) prema mlet. *broeto*, ali npr. *procesjũn* (228) prema tršč. *precesion*, tal. *processione*.

Slogotvorno je *r* dobilo konsonantsku funkciju u nalazu poput *ũmri* gl. pridj. rad. m. jd. (177, 194).

Oćigledno je iz nekih prethodnih primjera da *r* može stajati na apsolutnome kraju, no može se pojaviti i u inicijalnoj poziciji ispred konsonanta: *ržåli* gl. pridj. rad. m. mn. (238), ali *hřžu* 3. jd. prez. (80).

U jednoj rijeći mogu stajati i dva slogotvorna glasa *r*: *prvřćo* gl. pridj. rad. m. jd. (23).

Tipićni su čakavski leksemi *drĩvo* i *crĩkva* prisutni u materijalu: *po drĩvu* (69), *drĩvo* (246), *iz crĩkve* (90), *u crĩkvi* (150).

3.1.9. Prijevojni je lik s vokalom *e* u glagolu *rest* i njegovim izvedenicama te u leksemu *rebac* (*repak*, *rebak*, *orebac*, *repac* i sl.) i u nekoj mjeri u glagolu *krest* i njegovim izvedenicama zastupljen u mnogim govorima čakavskoga jugoistoka, a uglavnom je tako i u zapadnih štokavaca. U korpusu je registriran dio ovjera: *rěso* gl. pridj. rad. m. jd. (21), *izrěstũ* 3. jd. prez. (25), *rěstě* (128), *izrěsla* (190), *obrěsla* (200), *narěsli* (244); *rěpci* N mn. (59). Za glagol *krěst*, koji je u braćkim čakavskim govorima posve uobićajen, nema potvrda u pisanome materijalu.

3.1.10. U građi su markirani primjeri *grěb* (68), *grěbe* A mn. (83), *po grěbima* (167), oblici svojstveni idiomima čakavskoga jugoistoka i susjednih štokavaca. Za ‘mjesto gdje se nalaze grobovi, groblje’ ovjeren je romanizam *kopošānat* (192).

3.1.11. U pojavnicama *těpli dōn* (190), *těple jemātve* G jd. (244) javlja se jedna od starih dubleta **topl-/ *tepl-*, dakle s vokalom *e*.

3.1.12. Protetski se konsonant *j* sporadično pojavljuje u korpusu: *jěpet* (17, 26, 31, 45, 59, 72, 85, 227, 228);⁶ *jūsta* (138), *iz jūst* (166); *jīli* gl. pridj. rad. m. mn. (82), *jīdū* 3. mn. prez. (168), ali: *īst* (97). U leksemu je *jōpōnj* (114) inicijalno *v* zamijenjeno glasom *j* (usp. **varьno*).

3.1.13. U ponekim se slučajevima isključuje inicijalni vokal. Takvi su primjeri: *věga* (134), *za vō* (135), *vō* (135), *kraj vākega blūdā* (153), *věn nōrōdu* D jd. (179), *o vën monkū* (217), *o vōj cūri* (217), *na vën svītū* (238), kao što je to u imenici ‘uvala’: *vāle* A mn. (112). Cijeli slog može otpasti u liku *kōko* (243) pored *kolīko* (66, 67, 95). Finalni je vokal likvidiran na dočetu infinitiva (v. 3.3.39.), na dočetu glagolskoga priloga sadašnjega (v. 3.3.51.) te u pojedinim imperativnim oblicima (v. 3.3.47.). Naglašene je frekventnosti ispadanje kratkoga vokala uz *r* nakon čega se razvija sekundarni *r* (v. 3.1.8.).

Vokal *o* dodaje se na početku riječi *oprēnut* ‘prenuti’ (160) i u pokaznoj zamjenici *otī* ‘taj’ (196). Dodavanje je vokala markirano u primjeru *s mēnon* (240) gdje je vokal analoški umetnut te u primjerima tipa *uza škrāpe* (19), *uza gomīlu* (117).

Vokal se interpolira u neke finalne konsonantske skupine stranoga postanja: *testamēnat* ‘oporuka’ (72), *kuntēnat* ‘zadovoljan’ (72), *trajtamēnat* ‘čaććenje, gošćenje’ (90), *atēnat* ‘pozoran, pažljiv’ (114), *krejānat* ‘pristojan, uglađen’ (118), *pacijēnat* ‘strpljiv’ (118), *sakramēnat* (150), *u kopošānat* (192), *na inkānat* ‘ovrha, dražba’ (223).

3.1.14. Kontrakcija je vidljiva u primjerima *o pōs* (< *pojas*) (62) te *stōt* (< *stajati*) (131, 151).

⁶ Moguće od: veznik *i* + prilog *opet*.

3.1.15. Od finalnih su konsonantskih skupina u domaćim riječima potvrđene *st*, *šć*, *zd* (za *žd* nema potvrda): *brīst* (19), *pōst* (104), *gōst* (104), *svīst* (125), *līst* (178), *cvāst* (221); *gōdišć* G mn. (66, 80); *grōzd* (106), *do zvīzd* (126), *gvōzd* (168). Posuđenice narušavaju iznesenu konstataciju: *fundamēnt* ‘temelj’ (81), *cimēnt* ‘cement’ (190), no nisu rijetke prilike u kojima su one neodržive, odnosno razbijaju se interpoliranjem vokala (v. 3.1.13.).

3.1.16. U konsonantskim je sustavima čakavskih govora fonem *h* čvrst dok je njegova nestabilnost obilježjem štokavskih govora u kojima je on nestao ili je supstituiran drugim fonemima, ali i onih čakavskih govora koji su pod štokavskim utjecajem. Primjeri uzeti iz materijala signaliziraju da se fonem *h* vlada kao stabilan glas:

- u inicijalnoj: *hodī* gl. pridj. rad. m. jd. (21), *hāštrit* (28), *hīp* (44), *hūču* 3. mn. prez. ‘bučati, šumjeti’ (44), *hōćeš* (64), *hrtenīca* (76), *hīti* gl. pridj. rad. m. jd. (117), *hēlera* G jd. (121), *hītiš* (161), *hostūja* ‘peteljka grozda kad se skinu zrna’ (187), *hānjule* A mn. ‘zaštitna navlaka nad nogavicama hlača (pri kopanju)’ (230), *hāje* 3. jd. prez. ‘mariti’ (234);
- u medijalnoj: *na tlehū* (44), *dohōdi* 3. jd. prez. (45), *sūhà* neod. pridj. ž. jd. (55), *krūha* G jd. (97), *Vlāhinje* N mn. (102), *strōha* G jd. (102), *sūhega* (115), *īspod ūha* (117), *ūzdahon* I jd. (121), *tīho* pril. (145), *od slūha* (169), *ūho* (198), *mūhe* A mn. (226), *dūha* G jd. (244), *gluhōč* (257);
- u finalnoj: *od nīhovich* (31), *prōpuh* (38), *pūh* (38), *strōh* (245), *slūh* (38), *glūh* (38), *sūh* (38), *trbūh* (59), *krūh* (127), *kōnjskih mūh* G mn. (161), *mīh* (198), *lēpuh* ‘lagani pepeo’ (222).

Takvu sustavnost remeti poneki efemeran primjer u kojem je *h* zamuknuo: *ōdma* (193, 220), *armōnika* (90, 217), *tī* gl. pridj. rad. m. jd. (114), *armonikōš* (197).

3.1.17. Fonem *f* dijelom je konsonantskoga inventara, a pretežito stoji u primljenih riječi: *facōde* N mn. ‘veći obrađeni kamen’ (29), *flāko* pril. ‘polagano’ (73, 187), *famēji* D. jd. (95), *nīsū fōlsi* ‘nepouzdan, prevrtljiv’ (105), *u fibri* ‘vrućica’ (111), *fatigō* 3. jd. prez. ‘teško raditi’ (112), *za kōfon* ‘pletena košara’ (116), *fīšo* pril. ‘napeto, netremice, zapanjeno’ (125), *šufīstik* neod. pridj. m. jd. (128), *trēfit* (131), *filošēra* ‘filoksera’ (133), *fōrcon* I jd. (140),

štròfe A mn. (169), *iz drofà* ‘ostatci tiještenja grožđa, drop’ (187), *kolafjåka* pril. ‘polagano, lijeno’ (190), *funeròl* ‘pogreb’ (194), *fumòrà* G jd. (200), *tíf* ‘tifus’ (212), *farinèle* G jd. ‘fino prosijano brašno’ (240).

U nekoliko se primjera skupina *hv* svela na *f*: *přma Fòrù* (184), *fòrski* (184); *fòlè* G jd. ‘hvaljenje, pohvala’ (34), *fòlu* 3. mn. prez. (72), *fòlà ti* (201).

3.1.18. U premoćnome je broju potvrda fonem *j* rezultat primarne i sekundarne jotacije dentala *d*, a isti je ovjeren i u primljenih riječi: *slåje* (40), *orùjen* I jd. (46), *prèju* A jd. (63), *jòvli* ‘đavao, vrag’ N mn. (69), *jiròje* 3. jd. prez. ‘hodati uokolo, šetati’ (81), *såje* (86), *za mlåjeg* (87), *kortejòdu* 3. mn. prez. ‘pokazivati simpatije, udvarati se’ (89), *orùje* (123), *meju dvò* (125), *prglojåli* gl. pridj. rad. m. mn. (137), *rjåvu vîst* A jd. ‘hrđav’ (178), *na tûjoj* (182), *jelòžo* neod. pridj. s. jd. ‘ljubomorán, zavidán’ (207), *nòjslåji* (222), *mèje* A mn. (238), *ugòjåt* (239), *mejòših* G mn. (242).

Okaziono se pišu primjeri poput *ugròdjeni* neod. pridj. m. mn. (32), *obròdjenu stínu* A jd. (37), *osùdjeni* neod. pridj. m. mn. (52), *načådjén* (256), pa bi valjalo pretpostaviti nesliven izgovor, no ne treba isključiti ni izgovor [d̥]. Potonje su mogućnosti poznate nekim bračkim čakavskim govorima (usp. Šimunović 2009: 26; Galović 2014: 244).

3.1.19. U tekstovima se pišu (č) i (ć): *nòc* (81), *smečè* (89), *plečà* (104), *plòća* ‘plaća’ (114), *bråća* (124); *òbruci* N mn. (56), *čovičùjåk* (117), *tečè* 3. jd. prez. (121), *plåč* (122), *čîsti* gl. pridj. rad. m. jd. (230). Sastavnim je dijelom konsonantskoga inventara središnjih bračkih govora, kojima pripada i govor Škripa, ali i nekih govora uz more, tipični čakavski *ř*, »fonemska jedinica posebne artikulacije, arhaizam koji obilježava ČN kao zaseban sustav« (Lukežić 2012: 188), stoga primjere s grafemom (ć) valja čitati kao [ř].

3.1.20. Šćakavski je refleks *šć* iz primarne jotacije skupina **skī*, **stī* te iz sekundarne jotacije skupina *skaj*, *staj*, kao u većini čakavskih i u dijelu štokavskih govora, dosljedan u materijalu: *šćèta* (61, 151), *zapùšćena* neod. pridj. ž. jd. (65), *šćòpih* G mn. (67), *klīšćà* (69), *pùšćoš* 2. jd. prez. (80), *pošćèđit* (94), *na šćapīč* (117), *ušćèđi* gl. pridj. rad. m. jd. (121), *košćica* (140), *kršćèno* odr. pridj. ž. jd. (172), *godīšće* (173), *pošćèđi* gl. pridj. rad.

m. jd. (195), *pušćali* (197), *napušćeno* odr. pridj. ž. jd. (200), *ščipju* 3. mn. prez. (213), *ščipje* 3. jd. prez. (222).

S odrazima su ovih skupina povezani i odrazi skupina **zdi*, **zgi* i sekundarnih *zdaj*, *zgj*, pa se izdvaja štokavski šćakavizam (*šč* i *žž*) i čakavski šćakavizam (*šč* i *žj*, *zj*). Čakavski se rezultati ovih skupina uočavaju u nalazima: *dažji* N mn. (60), *dažja* G jd. (84), *na dažju* (208); *zvižju* 3. mn. prez. (56); *grôzje* (44, 188).

3.1.21. Primljene riječi u brojnim hrvatskim mjesnim govorima sadržavaju konsonantske skupine *šk*, *šp*, *št*, što je markirano u povelikome broju potvrda iz zapisa: *iz bûška* (190), *škûre* A mn. ‘prozorski kapak’ (200), *škûfija* ‘kapuljača, kukuljica’ (226), *uza škaldalëte* ‘vrsta starinske grijalice za zagrijavanje postelje’ (227), *škîne* G jd. (234), *šktivãla* gl. pridj. rad. ž. jd. ‘izbjeći, umaći’ (172), *diškula* A jd. ‘propalica, lijenčina’ (183), *škapulô* gl. pridj. rad. m. jd. ‘spasiti, izbaviti’ (195); *šperônca* ‘nada’ (36), *špiritôž* ‘temperamentan’ (94), *španjulët* ‘cigareta’ (98), *špariju* 3. jd. prez. ‘iščekavati, nestajati’ (104), *šparenjôn* 1. jd. prez. ‘štedjeti’ (128), *po špôgû* (157), *šparenjôješ* (179), *špalmentôža* neod. pridj. ž. jd. ‘žestok, nagao’ (193), *rãšpe* N mn. ‘vrsta turpije’ (194), *dešpët* A jd. (203); *koštât* ‘pristati (brodom)’ (109), *zabeštîmôn* 1. jd. prez. ‘opsovati’ (128), *poteštôta* A jd. ‘načelnik općine’ (129), *štajûn* ‘sezona; godišnje doba’ (137), *od oštarije* ‘krčma, gostionica’ (149), *luštrôje* 3. jd. prez. ‘laštiti, glancati’ (163), *drôf* A jd. (187), *meštrôl* ‘zapadnjak, maestral’ (194), *kaštradînu* A jd. ‘sušeno i dimljeno kozje ili bravlje meso’ (211).

U manjem su broju slučajeva skupine ovjerene kao nepalatalne: *od skûle* (186), *skalîne* (237); *spëšo* pril. ‘često’ (57), *spîze* G jd. (90), *u spicjeriji* ‘ljekarna’ (106), *spãra* ‘podložak koji se stavlja na glavu ispod tereta’ (248); *stivôje* 3. jd. prez. ‘slagati’ (76).

3.1.22. U svima je hrvatskim narječjima stara konsonantska skupina *čt* prešla u *št*, u što nas uvjeravaju i potvrde iz pjesama: *proštîli* (27), *štîj* 2. jd. imp! (66), *štiju* 3. mn. prez. (215), *poštenò* pril. (233), *štîli* (253), ali: *čtât* (17) pored *štît* (210).

3.1.23. Na granicama prefiksalnoga i korijenskoga morfema u prezent-skim se osnovama glagola prefigiranih s **iti* konsekventno ostvaruje sku-

pina *jd*, kao u mnogim čakavskim, kajkavskim i dijelu štokavskih govora: *dōjde* (36, 49), *pōjde* (36, 58), *dōjdu* (113), *nōjdu* (113), *prōjde* (137), *nōjde* (151).

U infinitivnim je osnovama izvršena promjena *jt > tj > ć*: *dōć* (85, 135), *prōć* (118), *pōć* (135), *nōć* (157).

3.1.24. Da se fonem *í* poistovjetio sa *j*, dokazuju mnoge pojavnice:⁷ *nevōju* A jd. (18), *žūjih* G mn. (20), *zēmju* A jd. (20), *prījateju* V jd. (20), *juťku* A jd. ‘vrsta luka, ljutika’ (38), *izjūbila* (51), *pōja* N mn. (55), *kāpja* (58), *měje* 3. jd. prez. ‘mljeti’ (94), *trubjēnje* (117), *divjakūšo* V jd. (134), *uprōvjāt* (160), *jūbīt* (163), *dāje* pril. (164), *od kadūje* (176), *na žūj* (177), *iskr̄pjēn* (218), *od krāvje* (218), *krpējī* N mn. (213), *krmējī* N mn. (213), *čējust* (216), *nedījon* (242).

U pojedinim se primjerima piše dvoslov (*lj*), što označava da jotovanje nije provedeno, odnosno da je izgovor tih jedinica nesliven, kako je »na velikome dijelu ČAK. osobito na zapadnom obodu« (Lukežić 2012: 198): *s upōljenin ferōlōn* (81), *udōljen* (121), *vesēljen* I jd. (136), *evanjēlje* (214), *upōljeni su tōrci* (228), ali *ūje* (140, 218), *zēje* (84, 127).

3.1.25. Čakavskim je govorima duž jadranske obale, štokavskim govorima bližih moru, ali i nekim nehrvatskim govorima svojstven prijelaz finalnoga *-m* u *-n*. Ova je pojava, zajedno s prethodno spomenutim prijelazom *í > j* i nekim drugim značajkama, u stručnoj literaturi pridružena adrijatizmima (Brozović 1988: 84). U materijalu je dosljedno zastupljena mijena finalnoga *-m* u *-n* u nastavcima i nepromjenjivim riječima: *s vèlon i tēškon plōčōn* (24), *mlīkōn/ tūjin/ i svojīn* (41), *onīn dōbrin dūsima* D mn. (48), *u svojēn stōren krāju* (52), *po muhōn* (60), *zatīn lēgne* (74), *užīvon* 1. jd. prez. (82), *tēške in sūze* (163), *po svāken perīkulu* (191), *pod cīlin blōgon* (227).

Na dočetu leksičkoga morfema promjenjivih vrsta riječi *-m* nije podvrgnut promjeni: *srōm* (149), *dīm* (172).⁸

Zamjena je *-m* s *-n* nastupila i na dočetu unutrašnjega sloga: *osandesēt* (73), *monkà* A jd. (103), *mōnci* N mn. (197). U položaju ispred bilabijala *b*

⁷ Ako pritom izuzmu neke očite omaške poput *svū zēmju* (29) i slične.

⁸ Iako se *-m* piše u primjerima tipa *grōm ga rasplōtī* (136), *srōm ga je bilo* (233), tu će se izgovarati [n], odnosno velarna varijanta: [grōŋ_ga], [srōŋ_ga].

i *p* uvijek stoji *m*: *trôvu imbalônu* A jd. ‘koji je posložen u snopove’ (31), *lômpi* N mn. ‘munja’ (112), *lumbardôdu* 3. mn. prez. ‘lupati, pucati’ (112), *u kampanèlu* (150), *impjegôt* ‘javni službenik’ (184).

3.1.26. Finalni je slogovni *l* zadržan u brojnim čakavskim i kajkavskim govorima te u ponekim štokavskim govorima. Ovjere iz ekscerpiranoga materijala dopuštaju zaključke da je fonem *l*:

- neizmijenjen na dočetu riječi u imenica, pridjeva i priloga: *karatîl* (31), *mîsal* (65), *kotôl* (92), *burdîl* ‘galama, nered, buka’ (116), *žmîl* (155), *škinjôl* ‘hrbat’ (184), *stôl* (209), *uz prodôl* ‘početak doline’ (209), *kombôl* ‘prut loze s grozdovima’ (211), *o čăval* (211), *krtôl* (211), *bôl* (212), *postôl* (214), *posôl* (224), *sôl* (225); *înjul* ‘slabašan, tanak’ (43), *věsel* (128), *zôl* (128), *štâbil* ‘stabilan, čvrst’ (149), *lăbil* ‘nestabilan’ (149); *pôl* (97, 117), *žôl* (198), *odozdôl* ‘s donje strane, odozdo’ (237), *înefol* ‘nenamjerno’ (242);
- neizmijenjen na dočetu unutrašnjega sloga: *kaldăja* ‘kotao’ (39), *pôlku* A jd. (143), *šôlde* A mn. (218), *u poltrôni* (226), *svicôlcima* D mn. ‘krijesnica’ (246), *žbôlca* ‘odskok’ (prema *žbălac*) (249), pored odstupanja u izoliranim primjerima: *kroz dôce* (169), *prodôci* N mn. (222), *dôci* N mn. (222); *šôldo* pril. ‘čvrsto, stabilno’ (70, 253), *bôlno* pril. (146), *dôlnju rôbu* (237);
- utrnut u jednini muškoga roda glagolskoga pridjeva radnoga: *pôče* (44), *znô* (58), *vrôtî* (70), *dočêko* (180), *ustô* (230), *nadî* (230), *protări* (230), *saznô* (230), *ôdve* (223), *krênû* (242).

Korisno je zabilježiti i primjere genitiva množine: *gômil* (prema *gomîla*) (31), *žôl* (prema *žôlô*) (184), *srdêl* (208), *hřstul* ‘vrsta pržene slastice’ (248).

3.1.27. Stara skupina *čr*, koja se većinom održala u čakavskim, kajkavskim i rijetko u zapadnoštokavskim jezičnim sustavima, u korpusu je u većinskim primjerima izmijenjena u *cr*: *iz crjenîčine* (31), *u crjenîcu* (88), *crne mîsli* (127), *nad kasîlon crînin* (132), *crnîci* D jd. (137), *crjêni obrăzi* (201), *crjêno cvîće* (228), *crjênăk* ‘vrsta vinove loze i crnoga grožđa’ (240). Ipak, živi i poneki lik sa skupinom *čr*: *čřvi* N mn. (98), *čřv* (110).

3.1.28. Sonant *v* u skupini u slijedu sa sonantom *r* ili slogotvornim *r* u istome ili u sljedećem slogu pokatkada može biti eliminiran: *srbî* 3. jd. prez.

(134), ali *mrtvīla* G jd. (28), *stvorīlo* gl. pridj. rad. s. jd. (76), *čtvrto je bila konōba* (120), *drōge su i tvrđiške* (137), *tvrđiji* (250).

3.1.29. Rasterećenje napetosti u rubnim zonama sloga (usp. Moguš 1977: 84–90; Lukežić 2012: 245) u primjerima uzetim iz korpusa funkcionira na ove načine:

- afrikata se zamjenjuje frikativom: *brōške gomīle* (29), *mūke težōške* (32), *mūšno ardēnje* (69), *māške* N mn. (201);
- okluziv se zamjenjuje sonantom: *nalkrīle* (32), *rīlko* pril. (50), *slōlko* pril. (117), *olkāda* (149), *ōlma* (186), *slōlki* odr. pridj. m. jd. (180), ali *odgojī* gl. pridj. rad. m. jd. (68), *rītko* (160) te u primjerima tipa: *pul Supētra* (41), *pul dōma* (42), *pol trbūh* (161);
- okluziv se likvidira: *dročić* (107), *u klūko* (132), *u susīstvu* (150), *po tvrden poplātu* (214).

3.1.30. Svima je hrvatskim narječjima poznata težnja za uklanjanjem netipičnih konsonantskih skupina na način da se prvi član skupine reducira, a takvih primjera nudi i građa: *tīć* (28), *tīća* G jd. (58), *šenīca* (76), *čēle* N mn. (165), *sūje* 3. jd. prez. (176).

3.1.31. Kao u štokavskim te u dijelu čakavskih govora skupina je *vs* (< *vəs* < **vbs*) nakon eliminiranja poluglasa i provedene metateze izmijenjena u *sv*. Za ilustraciju mogu poslužiti primjeri: *svākega* (65), *svāke* (98), *svē* (108), *svūda* (131), *svāki* (153), *po svāken* (191).

3.1.32. U manjem je broju slučajeva nastupila kontaktna i distantna asimilacija: *š njōn* (192), ali *s njīn* (28, 50, 198, 243), *s njōn* (103, 107, 192); *šūša* (20, 55), *rašūšene kōce* N mn. (200), ali *sūšī* gl. pridj. rad. m. jd. (22, 211), *sūša* (84), *sašīla* (174), *sa sušīla* (188), *rasūšene mašīle* A mn. (189).

3.1.33. U čakavskim su govorima registrirane disimilacijske pojave skupine *mn* u kojoj dismilira prvi član i skupine *mń* u kojoj disimilira drugi član, ali i disimilacije likvidnih konsonanata izvan konsonantskih skupina (Moguš 1977: 90). Disimilacija je zahvatila pojedine primjere: *mn* > *vn*: *gūvno* (43); *mń* > *mj*: *sa sūmjōn* (206), *pōmjivo* pril. (125). Veoma je neo-

bično zadržavanje skupine *zn* namjesto *zl* u primjeru *znameniju* 3. mn. prez. (153). U primjeru *rebrà* A mn. (23) glas *r* nije izmijenjen u *l*.

3.1.34. Palatalni je nazal *ń* u pokojoj riječi izgubio palatalnost što poznaju mnogi brački govori: *s jôncima* (146), *jančiče* A mn. (146), *jônci* N mn. (250).

3.1.35. Bračkim govorima nisu strana ni umekšavanja nazala u nekim primjerima što se može uočiti u korpusu: *gnjīzdà* A mn. (30), *gnjojili* (52), *gnjòjen* I jd. (67), *zagnjojì* gl. pridj. rad. m. jd. (110).

3.1.36. Supstitucija je intervokalnoga *ž* s *r* u prezentskoj osnovi glagola 'moći' (< **mogti*), što se javlja u mnogim govorima svih triju narječja, evidentirana u stihovima: *mòreš* (67, 99), *mòre* (76), *mòredu* (198, 241). Idiomi otoka Brača imaju različite ostvaraje: *mòreš/ mðgeš/ mðžeš*.

3.1.37. U dativu i lokativu jednine imenica ženskoga roda glasovi frekventno sibiliziraju, kao u nekim množinskim padežima imenica muškoga roda: *u mùci* (91, 236), *u tūzi* (181); *patāci* 'krumpir' (prema *patāk*) N mn. (76), *vršì* N mn. (83), *težōci* N mn. (88), *prāzi* N mn. (91, 201); *dòbrin dūsima* D mn. (48), *drūzima* D mn. (243).

3.1.38. Stara je konsonantska skupina *zr* u pretežitome broju ovjera razbijena dentalom *d*: *sazdrīje* 3. jd. prez. (18), *nīsù zdrīle* (137), *zdrī* 3. jd. prez. (222), ali: *sazrī* gl. pridj. rad. m. jd. (110).

U primjeru *požèru* 3. jd. prez. (98) nije interpoliran *d*.

Stara je skupina *st* u pokojem primjeru metatezom dala *c*: *ispod cablā* (84), *pòput caklā* (84), *cablīma* I mn. (167), *cablā* N mn. (240), ali: *sa stabòl* (108).

Predmetanjem je glasa *s* stvorena sekundarna skupina *sp* u imenici *spūž*: *pòput spūžā* (117), *spūž* (176).

U imenici je *gīstā* (156) likvidiran lateral *l*.

Metateza je zastupljena u imenici *grāvon* 'gavran': *grāvone* A mn. (32), *grāvoni* N mn. (112).

U staroj je skupini *dv* u glagolu ‘dignuti’ i njegovim oblicima sustavno otpao *v*: *podīgo* gl. pridj. rad. m. jd. (24), *dīgo* gl. pridj. rad. m. jd. (95), *digne* 3. jd. prez. (108)

3.2. AKCENATSKE OSOBINE

Sve su pjesme akcentirane, stoga se mogu izvesti stanoviti zaključci.⁹

Inventar prozodijskih jedinica obuhvaća tri akcenta: kratki silazni (ä), dugi silazni (â), neoakut (ã) te duljinu (ā) i kračinu (ã).

Distribucija je akcenata uglavnom slobodna, odnosno svaki se od pojedinih akcenata može naći u inicijalnoj, medijalnoj i finalnoj poziciji u riječi:

- kratki silazni: *za kùhonje* (26), *lipořica* (162), *poglavōrã* (130); *pōp* (156);

- dugi silazni: *trīdeset* (114), *divōjka* (190), *zabeřtimōn* (128); *zvōn* (156);

- neoakut: *svītliđu* (66), *probūdi* 3. jd. prez. (117), *pedesēt* (27); *hīp* (44).

Vokal *a* pod kratkim silaznim akcentom ne može se, u načelu, javiti u inicijalnome ili medijalnome slogu. Dakle, brzi akcent na vokalu *a* može stajati samo u jedinome ili finalnome slogu u riječi: *znāt* (94), *spāt* (97), *mãc* ‘snop, svežanj’ (151); *inkontrōvāt* (71), *probukovāt* (98), *glōvã* (127), *dolãc* (220). Ovdje odudaraju futurski oblici tipa *pasãće* (47) i sveze tipa *ženã je* (188) (usp. Kapović 2015: 613; Galović 2014: 234). Tu je riječ o mladome duljenju *ã > ã¹⁰* koje se odvijalo u posljednjih dvjestotinjak godina.

Duljine su nakon akcenta utrnute, čuvaju se jedino predakcenatske. U jednoj riječi može stajati jedna duljina. Duljina u ovome govoru, kao što to nije slučaj u nekim bračkim govorima, može stajati ispred svih akcenata:

– pred kratkim silaznim: *pasōvāt* (71), *mařkīnã* ‘trnokop’ (115), *rūdřila* ‘kovrčati’ (139);

– pred dugim silaznim: *rōsōd* (26), *rōdři* gl. pridj. rad. m. jd. (121), *nad komīnōn* (148);

– pred neoakutom: *od tūgē* (68), *o jūbãvi* (75), *pr svīčōn* (214).

⁹ U ponekim su primjerima očite omaške.

¹⁰ Usp. *blãgoslov* (32), *mlãdost* (118), *zãpovid* (180), *krepãla* (124), *tugovãle* (164), *poznãjeř* (204).

Očigledno je da je nestabilni slijed prednaglasne duljine i neoakuta, koji je ustvari sekundaran jer je oblik tipa *dušē* s kračinom primaran, prisutan u ovome govoru. Međutim, pored *stīnē* (21), *zīmē* (102), postoje i primjeri *trovē* (123), *hronē* (123) pored *hrōnē* (34). Zatim je interesantno istaknuti neke primjere *e*-glagolā: *tūčē* (18, 91, 193), *povūčēš* (125), *pečē* (137, 235), *zovēš* (174), *zovē* (174), *trēsē* (217), dakle konsekventno s kračinom u ovim oblicima (usp. Kapović 2015: 367–370), dok se javljaju primjeri *vučū* (56) i *vūčū* (88), *berū* (76), *blējū* (80), *sīčū* (91), *pletū* (112), gdje je dužina očekivana, ali *tūčū* (112) pored *tūčū* (20, 157).

U sufiksu *-išće* u zapisu stoji kračina: *toporišće* (20), *godišće* (73), kao što je to u mnogim čakavskim govorima, no i na Braču se danas sustavno čuje *kopišće* ili primjer *Ložišće* pored *Lōžišće* (usp. Kapović 2015: 193).

U čakavštini sufiks *-ić* može biti dug ili kratak (usp. Kapović 2015: 191–192). Korisno je podvući primjere neke primjere iz zbirke: *stručić* (34), *jančić* (35), *starčić* (35), *tovarčić* (35), *miščić* (95), *mončić* (238), *balunčić* (249), ali *grozdīć* (211), *glavīć* (230), *popīć* (282) i *popīčī* N mn. (59), dok je fluktuacija vidljiva u *librić* (278), *libričā* (17) pored *librić* (210), *libriča* (210).

Treba opaziti oblike tipa *gūvno* (43), *nad pīšmon* (220), dakle s ujednašenim neoakutom na osnovi (usp. Kapović 2015: 421–424).

Neoslabljeno je pomicanje akcenta, odnosno preskakanje akcenta na proklitiku evidentirano u nerijetkim primjerima: *ū vodu* (48), *krōz noć* (121), *ū greb* (155), *ū glovu* (167), *ū poje* (188) pored *kroz pōje* (253), *ū more* (196) pored *u mōre* (184), ali samo *u grōd* (179).

Preskakanje nije provedeno u primjerima tipa *po dīmu* (n. p. A.) (60), *za dīkū* (n. p. B.) (70) jer se ni ne očekuje.

Veoma su frekventna pomicanja akcenta na prijedlog uz duljenje prijedloznoga sloga: *nā zemju* (108, 243), *nā don* (73), *nā ruke* (98), *nā sprovod* (177).

Kod nekih se zamjениčkih oblika na prijedlogu javlja neoakut: *uzō nje* (198), *zō nje* (68, 198), *nō nje* (27), *nō te* (67, 204), *ū me* (133), *zō te* (174), *zō se* (178).

Povlačenje je sustavno markirano u niječnim oblicima *nē znoš* (28), *nē zno* (174), *nē znon* (234), što je uobičajeno u bračkim čakavskim govorima.

U nalazima *strīgli* (52), *mūzli* (52), *ostrīgla* (103), *grīzli* (200), *mūzla* (223) stoji kračina, kako se očekuje, jer ondje nije bilo izvornoga poluglasa

za razliku od nekih bračkih govora u kojima je duljenje zahvatilo i ovakve primjere.¹¹

U građi je, kako je razvidno, zastupljeno predsonantsko duljenje koje je dalo dugi silazni akcent. Ovjereno je u: a) finalnome/ jedinome slogu: *rôj* (30), *sîr* (37, 110), *dîm* (39), *zdrôv* (48, 171), *kotôl* (92), *pakôl* (92), *stôr* (122), *tovôr* (146), *pîn* (208); b) u unutarnjem slogu: *divôjka* (190), *bevônda* (259).

Duljenjem se ispred zvučnih konsonanata također dobiven dugi silazni akcent. Potvrdom su primjeri: *grôzd* (18), *grêb* (47), *mrôz* (70), *susîd* (89), *bôb* (93), *obîd* (97), *dôž* (104).

3.3. MORFOLOŠKE OSOBINE

3.3.1. U instrumentalu jednine imenica muškoga i srednjega roda na nepčanic i na *c* često dolazi nastavak *-en*, ali ima i primjera s *-on*: *orûjen* (46), *mûžen* (50, 103), *krâjen* (53), *lôjen* (140), *ûjen* (140), *zvončîčen* (150), *mladîčên* (190), *sřcen* (206), *cvîčen* (244) pored *bîčon* (144), *mûšcon* (165), *bubòcon* (243).

3.3.2. Jednosložne imenice muškoga roda i dio dvosložnih sustavno imaju kratku množinu, odnosno oblike bez proširenih osnova. Takve su potvrde obilato zastupljene: *hrêbe* A mn. (19), *rêde* A mn. (19), *třsih* G mn. (19), *žûjih* G mn. (20), *prâzi i zîdi* N mn. (21), *krîsi* N mn. ‘pripeka, nesno-sna vrućina’ (29), *po pûtima* (30), *gròmi* N mn. (44), *kròvima* L mn. (44), *pòsli* N mn. (53), *ròge* A mn. (56), *bròdima* I mn. (66), *ščòpih* G mn. (67), *mrâzi* N mn. (67), *gròmi i grâdi* N mn. (67), *vîtri* N mn. (70), *lîsti* N mn. (108, 181), *cvîti* N mn. (108), *bòri* N mn. (199), *lèdi* N mn. (201), *grozdî* N mn. (211). U nastavku će se iznijeti još neke potvrdnice za kratku množinu pojedinih imenica.

3.3.3. Genitiv množine imenica muškoga roda može imati trojake nastavke: *-ø*, *-ih* i *-ov*. Prazni je nastavak zabilježen u primjerima: *roščîć* ‘mali rog’ (118), *libôr* (126), *jânjoc* (129), *brôv* (129), *jâroc* (129), *jânjoc* (146),

¹¹ Usp. *lêgla*, *strîga* u Milni; *grîza*, *lîzla* u Ložišćima i sl.

fratōr (194), *svīrok* (216) dok nastavak *-ov* potkrepljuju riječi *pōdov* (53), *gospodōrōv* (76), *orīhov* (122), *kozjōkov* ‘uškopljani jarac’ (129), *borōv* (142), *vikōv* (190), *gradōv* (192). Nastavak *-ih*, čini se, preteže: *pōpih* (53, 215), *kapelōnih* (53), *bīskupih* (53), *kōnžulih/ i profeshūrih* (53), *dōlorih* (53), *lētuh* (66), *vapōrih* (66), *grāvonih* ‘gavran’ (67), *postōlih* (67), *drāčesikih* ‘vrsta sječiva za sječnu drače’ (67), *mijōrih* (73), *buletīnih* ‘pisamce’ (75), *kozličih* (129), *makinōrih* ‘radnik u uljari’ (141), *mūlih* (160), *kōnjih* (216), *arganētih* ‘usna harmonika’ (216), *smrīčih* ‘vrsta zimzelenoga grma’ (232), *grdelīnih* (258), *kosīčih* (258), *mladičih* (258), *popīčih* ‘vrsta zrikavca’ (258). U pojedinim se slučajevima mogu pojaviti različiti nastavci: *brōdov* (53, 192) pored *brōdih* (109). Nastavak *-iju*, koji se obično uzima kao osobina štokavskih govora, markiran je u izoliranome nalazu *prstīju* G mn. (234).

3.3.4. Na čakavskome su jugoistoku često unificirani dativ, lokativ i instrumental množine, o čemu svjedoči nastavak *-ima* za muški rod u ovim padežima: *čūnīma* (32), *u kusīčima* (48), *po ždrōlima* (60), *jūdīma* (71), *puncōtima* ‘mali klin’ (91), *gvōzdima* (92), *konjīma* (101), *škōjima* (112), *prstīčima* (131), *jōncima* (146), *grēbima* (167), *vřtlima* (201), *plōdima* (213), *stolīma* (216), *mrōvīma* (246), *glōsima* (246), *kučīnima* ‘pas’ (246).

3.3.5. U genitivu množine imenica srednjega roda registrirani su nastavci *-ø* i *-ih*: *gōdišć* (66, 232), *stabōl* (108), *mīst* (117, 205), *kōpit* (216, 238); *lītih* (66), *jīdrih* (66), *kīlih* (67).

3.3.6. U raspoloživoj građi stoji samo jedan primjer za lokativ množine imenica srednjega roda: *u pōjima* (221), no za pretpostaviti je da su dativ, lokativ i instrumental množine imenica srednjega roda također zahvaćeni sinkretizmom, što je uobičajeno u ovoj kategoriji u bračkim čakavskim govorima.

3.3.7. Imenica *dītē* (195) sačuvala je karakteristike nekadanje *t*-promjene, pa ima proširenu osnovu konsonantom *-t-* u kosim padežima: *ditēton* I jd. (48), *ditētu* D jd. (58), *ditēta* G jd. (171, 196), dok značenje množine pokriva imenica *dicà* (228) koja se mijenja po jedninskoj deklinaciji *e*-vrste: *dicē* G jd. (241), *dīci* D jd. (137), *dīcu* A jd. (163), *dicōn* I jd. (50). Relikti su nekadanje *n*-deklinaciji i *s*-deklinacije evidentirani u oblicima nekih imeni-

ca: *brìmena* G jd. (231), *brimenà* N mn. (114), *brimèn* G mn. (114); *imenà* N mn. (22), *imenìma* I mn. (192); *vimenà* N mn. (188); *na rāmenu* (140); *nebēs* G mn. (83, 132).

3.3.8. Deklinaciji je *e*-vrste pripojena imenica ‘kokoš’: *kòkoše* A mn. (22), *kòkoše* N mn. (201).

3.3.9. U genitivu množine imenica ženskoga roda posvjedočeni su nastavci *-ø* i *-ih*, među kojima prvi dominira: *rūk* (19), *vìlic* ‘vrsta kolca’ (28), *plôč* (29), *gòmìl* (31), *mějìh* (41), *fābrik* ‘tvornica’ (53), *vìšonj/ i trìšonj* (64), *svìcarìc* (66), *kôž* (67, 129), *nôg* (82), *múk* ‘tegoba, muka’ (82), *māslin* (104), *pēršìk* ‘breskva’ (106), *mòšonj* ‘ovojnica u grahorica’ (110), *tìkvìc* (110), *smòkov* (129), *lôz* (129), *karôt* (151), *mûh* (161), *grôn* (165), *grêd* (211), *žābic* (216), *šūškarìc* ‘šuškalice, zvečka’ (216), *drôč* (232), *māslin* (258), *čêl* ‘pčela’ (258). Nekoliko je ovjera s nastavkom *-ih*: *plihùjìh* ‘dio sa škrtom zemljom’ (19, 165), *petrôdìh* ‘kamenolom’ (31), *maônìh* ‘teglenica’ (66), *ponìstìh* (108), *brnìstìh* (108), *trumbètìh* ‘trompeta’ (216). U pojedinim se primjerima mogu pojaviti različiti nastavci: *lìtor* (124) pored *lìtrìh* (66), *škrôp* (165, 232) pored *škrāpìh* (67).

3.3.10. U dativu, lokativu i instrumentalu množine cirkuliraju trojaki nastavci čija je distribucija nejasna: *-ima*; *-on*; *-ami*: *jāmìma* I mn. (47), *pûmpìma* I mn. (56), *lāstavicìma* I mn. (60), *žìlìma* I mn. (83), *macôlìma* I mn. (91), *škûrìma* (108), *mahrāmìma* (210), *kobìlìma* (216); *po muhôn* (60), *rukôn* I mn. (64), *na grônôn* (68); *na lozāmi* (188), *na kozāmi* (188). I u ženskome je rodu potvrđena mogućnost da se ista imenica može javiti s više nastavaka: *na nogāmi* (88) pored *nogôn* (146), *sa suzôn* (124) pored *süzami* (174), *na mazgôn* (153) pored *mazgìma* I mn. (216).

3.3.11. Imenice *i*-vrste nisu veoma česte, no prisutno je nešto potvrda u stihovima: *rìči* G jd. (135), *rìčju* I jd. (113), *rìči* N mn. (18, 236); *stvòri* G mn. (36, 65); *nòci* G jd. (182, 214), *po noči* (59), *nòci* N mn. (114, 140); *stārosti* G jd. (65); *od večeri* (145); *mìsli* N mn. (167, 191), *mìslìma* I mn. (210). U primjeru *kostìju* G mn. (178, 222) pojavljuje se nastavak *-iju*, a jednako je tako u pojavnici *očìju* (240). Potonja u množinskoj deklinaciji pripada *i*-vrsti ženskoga roda, a u jedninskoj *a*-vrsti srednjega roda.

3.3.12. U instrumentalu jednine osobnih zamjenica ‘ja’ i ‘ti’ ovjerene su varijante *men-*, *tob-*: *tõbon* (67, 126), *mẽnnon* (240), a posvojna je zamjenica potvrđena s osnovom *sob-*: *sõbon* (192, 219).

3.3.13. Nenaglašeni oblik osobne zamjenice *onà* u dativu množine glasi *njoj*: *čũvo njoj đicu* (163), *dõni bi njoj dõr* (206). U bračkim su čakavskim govorima danas potvrđeni različiti oblici, npr. *nu*, *nju*, *njon*.

3.3.14. Stari je oblik *s nãmi* (175) ovjeren u građi, što nije neobično u čakavskim idiomima na Braču pored lika *nõn*.

3.3.15. Primjeri *o škrãpe hi razbije* (108), *medãje/ će hì je u rãtu dõbi* (152), *istõrot hi iz mĩsta* (154), *nit hi je vĩdit* (168) signaliziraju o metatezi oblika *ih*, što je poznato nekim bračkim govorima.

3.3.16. Posvojne su zamjenice dobro zastupljene u korpusu: *mõj sìn* (111); *tvõj Kùk* (82); *njegõv posõl* (224); *njẽzin gospodõr* (192); *nãša rĩva* (179); *vãš dohõdak* (110). Zanimljivo je istaći supostojanje kraćih i duljih oblika, primjerice: *iz tvõga lĩbra* (66), *sa tvõga sulõrà* (200) pored *tvojẽga drĩva* (179), *na tvøjẽmu štõntu* ‘rukohvat na stepeništu’ (201); *mõga đida* (120), *u mojẽn krãju* (250) pored *u mojẽmu krãju* (250).

3.3.17. Potvrđena je posvojno-povratna zamjenica *svõj* (225): *do svojẽga škõja* (54), *životã svõga* (122), *u svojẽn stõren krãju* (52), *prma svojẽn krãju* (192).

3.3.18. Pokazne zamjenice ‘onaj’ i ‘taj’ glase *onĩ* i *otĩ*: *onĩ koji te je kũšo* (134), *otĩ posõl* (196). U dostupnome su materijalu zabilježene i ostale pokazne zamjenice: *rẽkla mi je šjõra Keka/ da si rẽkla/ da san vãka/ tãka/ nãka/ ovakõva/ onakõva* (133).

3.3.19. Upitna zamjenica glasi *kakõv*: *kakõv bĩ da bĩ* (92), *kakõv čovĩk* (134), *smõkve drõge/ i mĩle/ kakõve bĩle/ da bĩle* (137). Pomalo su neobični likovi *kakvõ mi je mãma* (134), *kakvẽ su mi sestřẽ* (134), tu bi se očekivalo *kakõva*, *kakõve*.

3.3.20. Čakavska je zamjenica *če* u funkciji upitno-odnosne zamjenice za ‘neživo’ registrirana u brojnim primjerima: *čë govòriš* (134), *če će činīt sôm* (219); *maštíl/ če nôpoko stojĩ* (31), *jëmo i tâkih gòmíll/ če sù bílè ko škùta* (31), *stôru jakëtul/ če grāvone plāši* (32), *mālo munîte/ če bí mùž dô* (50), *vríme če je dohodílo* (60), *svë likarijje/ če sù u spicjeriji* (106), *znôš če èù ti rëc* (133).

U funkciji se veznika u zavisnoj rečenici zamjenica *če* može odnositi i na ‘živo’: *ùmri je čovìk/ če nìkad/ drügen ni stô na žúj* (177), *bĩdna ženà/ če krāvu mùzla* (223).

Dobro je izdvojiti primjere poput *jedĩno čë/ sùhor ostāla* (55), *čë mòre* (93) u kojima se vidi da na zamjenici *če* stoji neoakut, što potječe od *če + je = čë*.

3.3.21. Izim zamjenice *če*, obična je uporaba zamjenice *čo*: *nĩmo se čô do mĩre/ butāt/ u pijāt* (25), *mëni nĩkor nĩmo čô rëc* (133), *jëmoš čô prāt* (134), *kômu čô prpādo* (190), *kad mu se čô snĩ* (219), *ako je bílo čô/ révno bi ukrcô* (224), ali istodobno ne izostaje ni neodređena zamjenica *čagôd*, tj. *čegôd*: *da mi čagôd prjôš* ‘pripovijedati, pričati’ (65), *da bi čagôd zarôđĩ* (225); *jôš čegôd jëmo* (187).

3.3.22. Premda se u dijelu bračkih čakavskih idioma stariji genitivni oblik *čësa* opire nestajanju, u stihovima se u više navrata javlja *čëga* (29, 149, 251).

3.3.23. Važnom su čakavskom odlikom kompoziti nastali od prijedloga i akuzativa zamjenice *ča*. Čakavska je realizacija *zôč* ovjerena u korpusu: *a zôč svë tô* (56), *i tĩ još pĩtoš/ kũme/ zôč?* (259).

3.3.24. Zamjenica je *ko* u funkciji upitno-odnosne zamjenice za ‘živo’ prisutna u zbirci: *bĩdan svāki ko tẽ slũšo* (134), *kô do tẽbe vōde držĩ* (134), *kô vĩče* (195). Registrirani su i oblici *kôga*: *kôga srbĩ/ tĩ se čëšje* (134); *kômu: da bi se svë doznālo/ kômu je zô nje stālo* (118); *nĩmo kômu prjāt* (219).

3.3.25. U nizu je slučajeva evidentirana zamjenica *kojĩ*: *kojô će mĩsto* (81), *želĩla je mladĩca/ kojĩ je špiritôž* (94), *na kojĩ će nōčĩn* (96), *kojĩ pakët* (102), *po kojëmu* (183), *iz kojëga* (210), *kojô s kojĩn* (217).

3.3.26. Zamjenica sa značenjem ‘čiji’ ima oblik *čihov: čihôv je leträt* (122).

3.3.27. Značenje ‘netko’ pokriva neodređena zamjenica *nikôr: nikôr ostâje tûžan* (72) dok značenje ‘nitko’ pokriva zamjenica *nïkor: nïkomu ne slûžiš* (65), *nïkor mu nï vrôti dûg* (70), *nïkor je nï pomôgo* (172), *nïkoga nïmo* (200), *nïkor se ne mïče* (200).

3.3.28. Zamjenica *ništô* javlja se u značenju ‘nešto’: *ôbišno ništô dôjde* (36), *ništô kïte* (86), *ništô san stêko* (220), a zamjenica *nïšta* u značenju ‘ništa’: *ne vrïdi nïšta* (17), *nï nikad/ nïšta stêko* (155), *nïmon nïšta* (203).

3.3.29. Zamjenički se pridjev *sôm* pojavljuje na nekoliko mjesta: *sômâ somcôta* (65), *sôm somcät* (117), *ostâne sôm* (136), *sôm sa sôbon* (219).

3.3.30. U genitivu jednine muškoga i srednjega roda pridjevsko-zamjeničke deklinacije konsekvatno dolazi nastavak *-eg(a)*: *bïdnega svïta* (36), *jednêga dôna* (58), *bïdneg je dopâlo* (69), *dobrêga vïrnega drûga* (71), *lûdega tôrika* (72), *od pûstega regvôrda* (75), *vïčneg korûta* (83), *stôrega držâla* (115), *sûhega krûha* (115), *cïlega tïla* (140), *jednêga dôna* (162), *iz gûsteg sïtneg cvïta* (165).

3.3.31. U dativu i lokativu jednine muškoga i srednjega roda pridjevsko-zamjeničke deklinacije potvrđeni su dulji i kraći nastavci *-emu* i *-en*: *u dalêken svïtû* (52), *na tên mïstu* (70), *u drûgen* (86), *jednên bi dovâla* (87), *u vrûčen kôtlu* (91), *u tvrden kâmenu* (114), *dïmu gûstemu* (115), *jôpnju živemu* (115), *paklênen plâmenu* (115), *na jednên mostû* (121), *o cïlemu svojên dïlu* (168), *na crnen katafôltu* (172), *u môlen mïstu* (177), *na onêmu mïstu* (190), *po svâken perïkulu* (191), *prma svojên krâju* (192), *u têmu ustrâje* (235), *u dalêken tûjen svïtû* (236), *u svôn drôgen môlen mïstu* (236). U ženskome je rodu, kako je gore istaknuto, sustavan nastavak *-oj*: *nevôjnoj famêji* (95), *lïtnjoj žêgi* (115), *u trêčoj* (120), *vêlikoj svetïci* (205), *u famêji njegôvoj vêloj* (233).

3.3.32. Potvrđen je pridjev *věli*, ali nije jedini: *věli pětāk* (156), *vělo je funcjūn* (156), *tovāri věli* (160), *vělo cīnā* (208) pored *věliko je srīca* (76), *vělike skūle* A mn. (61).

3.3.33. Neki se pridjevi mogu pojaviti u imeničkoj funkciji, ali i tada zadržavaju pridjevsku promjenu: *mōli zově māmū* (186); *mōlega upūtīt dāje* (61).

3.3.34. U građi se nalaze neke od ovjera za oblike komparativa i superlativa: *bōji* (93), *tvrdīji/ mršavīji/ slāji/ gustožīji/ veselīji/ srčenīji* (250), *jedrīji* (250), *oštrīji* (250), *gorčīji* (250); *nōjvēci* (87), *nōjbōji* (106), *nōjmānji* (166), *nōjslāji* (222).

3.3.35. U stihovima su markirani ovi glavni brojevi: *jedōn* (98), *dvō* (100), *trī* (105), *četīri* (120), *pēt* (247), *děset* (53), *trīdeset* (114), *petnājest* (230), *pedesēt* (27), *trīsta* (154). Javlja se i oblik *petstōtin* (66).

3.3.36. Za značenje ‘tisuća’ notirana je imenica *mijōr*: *děset mijōrih bōt* (114), *děset mijōrih mīj* (121).

3.3.37. Ovjereni su neki redni brojevi: *prvī* (174), *drūgi* (153), *trēci* (153), *četvrīti* (153).

3.3.38. U funkciji je neodređene zamjenice u značenju ‘neki’ potvrđen broj *jedōn*: *jedōn mōli* (122), *jedōn rībor* (195).

3.3.39. Infinitivi nisu puni, kako je to u većini čakavskih i štokavskih govora: *umrīt* (68), *inkontrōvāt* ‘susretati’ (71), *oglavāt* (142), *pātīt* (173), *povīt* (205), *cvāst* (221); *izvūc* (157), *protēc* (240).

3.3.40. U glagola je druge vrste tvorenih od infinitivne osnove sustavan morfem *-nu-*: *podīgnut* (143, 237), *podbōcnut* (143), *ošīnut* (144), *oprēnut* (160), *izvrnūt* (160), *iznīknut* (190); *krēnūla* (41), *prīgnūla* (62), *pogīnu* (171).

3.3.41. Nastavak je *-u* u prvome licu prezenta očuvan u oblicima: *mògu* (61, 137, 143) i *hoćù* (111).

3.3.42. U 3. licu množine prezenta zastupljeni su nastavci *-du* i *-u*, a može se javiti i *-ju*, dok nastavak *-e*, koji se ne sreće na bračkom čakavskome terenu, nije registriran u korpusu: *vròćoju* (26), *zvonīdù* (29, 56), *stojīdù* (29), *ùdidu* (29), *gròdu* (30), *činù* (32), *sprīčidu* (32), *būču* (43), *hūču* (44), *svītlidu* (66), *potěžu* (66), *želù* (72), *kùpu* (76), *līju* (80), *šībodu* (80), *lāju* (80), *blējù* (80), *sīčù* (80), *dūbodu* (80), *mlōtidu* (80), *ratūju* (80), *mlōtu* (91), *sīčù* (91), *kùpu* (101), *glēdadu* (109), *hūču* (112), *krokodōču* (112), *pletù* (112), *vòlidu* (138), *vònjodu* (148), *pūcodu* (148), *ìgrodu* (150), *spùgodu* (178), *donesù* (178), *cīpodu* (179), *grōdidu* (179), *bolīdù* (187), *jūbidu* (193), *parīcòdu* (236), *duperòdu* (236), *znòdu* (236), *vòlu* (236).

3.3.43. Neki od zanimjanih oblika prezenta glagola 'imati' glase: *nīmon* (127, 175), *nīmo* (28, 81), *nīmodu* (25) (usp. Pliško, Mandić 2011: 64).

3.3.44. Za zanimjane se oblike prezenta glagola 'biti' nahode ovi oblici: *nīsôn* (110, 133, 251), *nīsì* (133, 204), *nī* (33, 38), *nīstě* (27), *nīsù* (48, 137, 162, 163, 205) (usp. Pliško, Mandić 2011: 64).

3.3.45. Prema **grēd-* potvrđeni su oblici: *grēn* (37, 82, 135), *grēš* (28), *grē* (194, 223, 228), *grēdù* (26, 52, 157, 201) (usp. Pliško, Mandić 2011: 65).

3.3.46. Posebna je tvorba iterativnih prezenta zastupljena i u materijalu: *zalīje* (26, 84), *polīje* (26), *zavīje* (39), *rebatīje* (39), *ukazīje* (39), *naručīje* (45), *vežīju* (146), *stavīju* (146). Ovakvi su oblici veoma frekventni u govorima bračkih čakavaca.

3.3.47. U obliku je imperativa za 2. lice jednine dosljedno zamuknuo finalni *-i*: *rēc* (20), *obūc* (98), *stāv* (98), *otvòr* (134), *ne žāl* (165), *učīn* (168), *ostāv* (168), *dřž* (252), a vokal je odstranjen i u primjerima *skòšte* (< *skočite*) (195), *pomòste* (< *pomozite*) (195), *stànte* (242).

3.3.48. U futuru enklitički oblici glagola ‘htjeti’ srastaju s osnovom infinitiva: *viđićeš* (32), *bīće* (46), *bīćemo* (154), *nōće* (155), *vođićemo* (240). Kad se futur pravi inverzijom, infinitiv se ne mijenja: *dicà će bīt sità* (47), *živinà će ostāt* (180), *vī ćete se prđāt* (240).

3.3.49. Futur II. u bračkim se govorima može tvoriti na dva načina: od trenutnoga prezenta glagola ‘biti’ i pridjeva radnoga određenoga glagola te od trenutnoga prezenta glagola ‘biti’ i infinitiva određenoga glagola. U stihovima je ovjeren drugi način: *kô būde tūda pasōvāt* (71).

3.3.50. U nekoliko su slučajeva registrirani kondicionalni oblici glagola ‘biti’: *ne biš mi vēc/ bī tāko drōg* (99); *břzo bi se snōšo* (96), *vlōse bi ostrigla* (103). Ostalih se potvrda nije našlo.

3.3.51. Glagolski prilog sadašnji završava na *-ć*: *držēc* (52, 107), *prolāzeć* (87), *imājuć* (87), *stojjeć* (88), *mōreć* (117), *željeć* (140). Iako nije čest u govorima otoka Brača, pojavljuje se na više mjesta u korpusu.

3.3.52. U značenju ‘nigdje’ rabi se prilog *nīnder*: *nīnder ne mōreš nōć* (81), *nīnder/ nīkor* (107). Mnogi Bračani govore *velēti* ‘mnogo, previše’, a prilog je zastupljen i u Pulišelićevim stihovima: *velēti su pōta izīle* (33), *velēti škrōp* (232), *velēti godišć* (232). Značenje ‘pred kratko vrijeme, upravo’ pokriva prilog *tōlič*: *facōda/ kojū je tōlič u kōvi/ tūko* (184). Treba izdvojiti priloge *stopř* ‘tek, upravo’: *će hī je stopř/ iz crjenūćine tvřde/ izvūko maškīn* (31), zatim *břž* ‘moguće, vjerojatno’: *tākega brōja/ břž nī* (33) te *pōdmučenj* ‘tajno, šutke, skrivećke’: *pōdmučenj bi se stāvoli* (239). Ostali su zanimljivi likovi: *depjū* ‘odveć, više, suviše’: *kojū rić depjū/ napīsāt o jūbāvi* (75); *prōnto* ‘spremno, pripravno’: *prōnto čekodu mēso* (86); *perfīn* ‘donapokon, na koncu’: *perfīn/ ako je potřiba* (104); *dobōto* ‘umalo, skoro’: *čovičūjāk/ dobōto/ patūjāk* (117); *lišo* ‘glatko, bez posljedice’: *lišo ti nēće pōć* (135); *prplēšto* ‘naročito, osobito’: *prplēšto se nahōdu* (160); *prōpja* ‘upravo, baš’: *prōpja se dejturō* (165); *šōldo* ‘čvrsto, snažno’: *u kojīma san šōldo/ zaūvik zakovōn* (165); *ūnefot* ‘nehotice, nenamjerno’: *kad ūnefot/ rošćićima mēkin/ u ništō tākne* (176); *kolafjāka* ‘polagano’: *kolafjāka/ odmotovāla* (190); *defāti* ‘stvarno, zaista’: *defāti poškrōpi/ i blagoslōvi* (248).

3.3.53. Od veznika su osobiti likovi: *něšma* ‘a nekmoli, kamoli’: *něšma bokūn medāje* (34); *tër* ‘te, onda’: *tër pātnje snosīt stāli* (52); *ōliš* ‘osim’: *ūvik su mīrni/ ōliš će žīvnu/ kad cūtu mlōdu trōvū* (161). Među veznicima se izdvaja *ma* romanskoga podrijetla u značenju ‘ali’: *ma nījedne stīnē nī* (33), *ma vrīme je u hīp/ pasālo* (47), *jūdi mršavīji/ ma grozdī su slāji* (250).

3.3.54. Uzvici *kōšta* ‘stani (uz mjesto)’ (216), *fāta* ‘gotovo, kraj’ (216) javljaju se u stihovima pri opisu igranja na boće. Romanskoga je postanja i uzvik *bāsta* u značenju ‘dosta, gotovo’ (233).

3.4. LEKSIČKE OSOBINE

Leksik je bračkih idioma bogat, pa je pored leksema naslijeđenih iz praslavenskoga leksičkog inventara prisutna manja skupina leksema orijentalnoga postanja, ponešto germanizama itd., a obilato su potvrđeni leksemi romanske provenijencije.

Leksem *rabōta* ‘posao, rad’, koji je proširen na slavenskome području, ovjeren je u stihovima: *po rabōti* (106), a tako i glagol *rabōtat: pr svīcōn na pavēr/ rabōto kaligēr* (214). Zanimljivo je da pored ovih slavenizama u istim značenjima dolaze i romanizmi *lavūr* i *lavurāt: u mūci i lavūru* (236), *pōsli lavūra* (253); *nīmodu dī/ lavurāt* (25), *dōkli je lavurāla* (237).

Dio čakavaca govori *jad* ‘ljutnja’, a dio (*j*)*id*. Potonja je zastupljena u materijalu: *kad pījen/ vīnō sincēro/ īd mi grē ča* (127).

U nalazima *ārijon žužnjīdū cīpi* (43), *būra žužnjī kroz plōče* (108), *svē ti žužnjī u ušīma* (216) važan je glagol *žužnjīt* ‘zujati, šuštati’ koji je prisutan »u čakavskim govorima srednje Dalmacije i Hrvatskoga primorja« (Borys 2007: 117).

Značajno je spomenuti riječ praslavenskoga podrijetla *plesnō* (177) koja se očuvala u pojedinim čakavskim govorima srednjodalmatinskoga i kvarnerskoga područja (Borys 2007: 70), a javlja se u značenju ‘stopalo’.

Riječ *vlōsi* ‘kosa’ javlja se u raznim fonološkim varijantama u čakavaca i kajkavaca, pa i u ponekih štokavaca: *vlōse bi ostrīgla* (103), *njegōvi šōldi vlōsi* (199).

Interesantan je primjer *paščīca* ‘ostatci nakon tiještenja maslina’. Imeni-ca je potvrđena u svima trima narječjima u različitim fonološkim i morfološ-

kim varijantama (Borys 2007: 180–185). Potkrepa je u bračkim stihovima: *dôkli pãšta/ postãne pašćica/ a pašćica/ ostãne košćica* (140).

Prema prasl. **studъ* mnogi Bračani govore pridjev *studen* ‘mrzao, hladan, leden’, a u materijalu je evidentirana imenica *studenica* u značenju ‘hladnoća, studen’: *trpî studenicu* (73).

Na slavenskome jugu nije neobična riječ *dažd* ili drukčije, a ista se nalazi u korpusu: *snîg/ il dôž* (94), *kad je dôž* (104), *těški dôž* (200).

Leksički čakavizam *hôz* ‘donji dio leđa, križa’ poznaju mnogi brački govori (usp. Galović 2014: 261), a u istim se ili drugačijim fonološkim varijantama javlja na Hvaru, Visu i Prviću (Borys 2007: 18). U stihovima čitamo: *prko stegnã/ škînel/ hãza* (234).

U različitim je fonološkim varijantama u čakavskim idiomima uobičajena riječ *oganj*, a poznaju je i kajkavci i neki štokavci. U zbirci je potvrđena u stihovima: *ògonj grije* (178), *ògonj gorî* (222), *nîmo ògnja* (231).

Imenica *godišće* govori se među čakavcima i štokavcima ikavcima: *svãko godišće* (211), *puno će gòdišć durät* (240).

Prema prasl. **kъsъ* registrirana je imenica *kûs* ‘komad’: *bòji kûs* (93), *kûs krûha* (155), *kûs mēsa* (214) te umanjenica *kusîć*: *u kusîćima* (48).

Neki štokavci i brojni čakavci rabe riječ *pot* ‘znoj’. U nizu je bračkih govora ovjereno *pôt/ pòt, poti(t) se, ispoti(t) se, pòtan*, a u gradi se nahode ove potvrđnice: *na njoj se poti* gl. pridj. rad. m. jd. (23), *pôt niz kôžu lije* (26), *velëti su pòta izile* (33), *pôt se cîdi* (217), *ter se polepivãla/ i potila* (231).

Na čitavome se čakavskome prostoru govori *beseda*, odnosno *besida*. Ta je imenica u značenju ‘riječ’ ovjerena i u materijalu: *kroz beside* (182), *beside mûške* (257).

Za značenje ‘žir’ mnogi čakavci, pa i štokavci kazuju *želud/ željud* ili drukčije, a oblik *žejûd* poznaju govori bračkoga područja: *za prôjca žejûd* (178).

Bitna je imenica *toporišće* ‘držalo raznih alata, držak’ koja je potvrđena na »Kvarnerskom arhipelagu, Hrvatskome primorju, u Istri i u kontinentalnim čakavsko-kajkavskim govorima, u srednjoj Dalmaciji te u čakavskome govoru u Slovačkoj« (Borys 2007: 247–248). U tome je značenju zabilježena i u stihovima: *ter je izmeju rûk držôl/ svojè toporišće* (73), *môj je lôpiš/ toporišće* (251).

Čakavci imaju leksem *saja* ili slično, a tako je potvrđeno u kajkavaca i u štokavaca zapadnih predjela: *svûda su sãje* (86).

Od prasl. *žbrny izvodi se oblik žrnja ‘ručni mlin za žito, žrvanj’ (241).

Sva tri narječja poznaju glagol *iskati* ‘tražiti’, koji je zasvjedočen u materijalu: *iške se kočeta* (90), *iškedu friške* (137), *nastävi iškät* (224), *jedôn drügeg iškäli* (238).

Na nekoliko je mjesta u građi markiran hungarizam *betêg* ‘nedostatak, bolest, mana’: *do intrôde/ če je punà betëga* (43), *pari da san/ bez betëga* (128), a tako i pridjev *betëžan*: *jemô je ženù betëžnu* (233).

Orijentalnoga je postanja imenica *mahrâma* ‘marama’, veoma česta u bračkim govorima: *ispod mahrâme* (163), *črñin mahrâmima* (210), a toj se skupini priključuje imenica *kajiš* ‘remen’: *s dvî bužete na kajišu* (215) te prilog *mùjta* ‘besplatno’: *svitli svičôlâk/ mùjta* (145).

Germanizam *hëler* u značenjima ‘vrsta austrijskoga kovanoga novca, filir’ i ‘mala vrijednost’ nije rijedak na bračkome terenu. Potkrepa je iz materijala: *ni hëlera/ nî mu ostâlo* (121).

U primjeru je *ne činî škôdu* (163) očit germanizam *škôda* što se pojavljuje u značenju ‘šteta’, a rabi se naporedo s riječi *ščëta*: *bila bi ščëta* (61).

Razumije se, u bračkim je idiomima registrirano mnoštvo romanizama. Ovdje će se izdvojiti neki osobitiji.¹²

U stihu *cëra je cedîla* (139) dolaze dva romanizma. Prvi je *cëra* što se rabi u značenju ‘boja lica’, a glagol *cedît* ‘oslabiti, popustiti’.

Za značenje ‘haljina’ dolazi romanizam *vëšta* (142, 181), imenica se *pandîl* (237) koristi u značenju ‘suknja’, *veštît* (218) označuje ‘odijelo’, dok termin *büšt* (94, 139) dolazi u značenju ‘vrsta starinskoga grudnjaka; prsluk’. U stihovima *vunëne mudônte/ suknënu jakëtu/ nâ glovu stäv/ dëbju raškëtu/ a nâ ruke/ dobrë gvônte* (99) očigledni su još neki romanizmi: *mudônte* ‘gaćice’, *jakëta* ‘jakna’, *raškëta* ‘strugalica’, *gvônte* ‘rukavice’. Leksem *puntapët* (75) nosi značenje ‘broš s kopčom’, dok se za značenje ‘ukosnica’ upotrebljava termin *frkëta* (94).

Veoma su zanimljivi nazivi za zanimanja, zvanja i pojedine službe. Njima se pripajaju: *poteštôt* ‘načelnik općine’ (129), *pulicjôt* ‘policajac’ (129), *švôra* ‘časna sestra’ (129), *kampanôra* ‘zvonarica’ (150), *impjegôt* ‘činovnik’ (184), *garbunjër* ‘ugljenar’ (191), *timunjër* ‘kormilar’ (191), *noštrômo* ‘zapovjednik palube’ (191).

¹² Romanizme su iz sfere zanimanja i zvanja u poeziji Stjepana Pulišelića obradile Marijana Alujević Jukić i Erna Vladislavić. V. popis literature.

U skladu s prethodnim često se pojavljuju nazivi tipa *spicjerija* ‘lje-karna’ (106), *oštarija* ‘krčma, gostionica’ (129, 149), *barbirija* ‘brijačnica’ (129), *bikarija* ‘mesnica’ (129), *peškarija* ‘ribarnica’ (129).

U stihovima *slūžī je pūste vapõre/ domõce i furēšte/ dobrõ kapīl/ če su krmě/ kuvērtel/ kaldāje/ i prõve/ a matrīkula se pūnila/ pūstin imenīma* (192) nahodimo pokoje maritimne pojmove romanskoga postanja pored nekih drugih: *vapõr* ‘parobrod’, *furēšt* ‘stran, tuđ’, *kapīt* ‘razumjeti’, *kuvērtā* ‘brodska paluba’, *kaldāja* ‘kotao parnoga broda’, *prõva* ‘pramac broda’, *matrīkula* ‘pomorska knjižica’. Ovdje treba pridodati i glagol *šijāt* ‘voziti brodom unatrag’ (149) i imenicu *cīma* ‘dio konopa kojime se veže brod uz obalu’ (224).

Stihovi u *jednēn kantūnūl/ komīn/ nad nījn vīsī/ bronzīn te na zīdu skancija/ i dvī¹³ ponāre/ di stojādū tēce/ pijāti od lāte/ ter lūpcī/ i spāre* (86) prezentiraju pojedine kuhinjske termine i poneke druge romanskoga podrijetla: *kantūn* ‘ugao, kut’, *komīn* ‘ognjište, kamin’, *bronzīn* ‘lonac za kuhanje’, *skancija* ‘polica’, *ponāra* ‘udubljenje u zidu (za držanje manjih predmeta), niša’, *tēca* ‘posuda za kuhanje’, *pijāt* ‘tanjur’, *lāta* ‘lim’, *spāra* ‘podložak što su ga žene stavljale pod teret na glavi’.

Izdvajaju se i ove riječi: *matrimōnij* ‘vjenčanje, ženidba’ (50), *kapõc* ‘sposoban, smion’ (58), *grīšpa* ‘bora; nabor’ (61), *godimēnat* ‘uživanje, užitak’ (72), *regvõrd* ‘obzir, poštivanje, uvažavanje’ (75), *pensāt* ‘misliti, razmišljati’ (81), *kornīž* ‘rub’ (81), *azardōž* ‘smion, odvažan’ (94), *mūrga* ‘uljni talog’ (105), *repõr* ‘zavjetrina’ (109), *kašūn* ‘sanduk’ (123), *pulāstar* ‘mladi pijetao’ (128), *afõn* ‘nesvijest’ (171), *duperāt* ‘rabiti, koristiti’ (179), *bandīra* ‘zastava’ (194), *pavēr* ‘fitilj; pamuk’ (214), *cekīn* ‘zlatnik; mletački dukat’ (218), *frõl* ‘mlitav, trošan, truo’ (227), *fīt* ‘najamnina’ (233), *šufīstikāt* ‘cjepidlačiti, sitničariti’ (237), *cikvantīn* ‘kukuruz maloga zrna’ (241).

4. ZAKLJUČAK

Bračanin Stjepan Pulišelić zauzima posebno mjesto u dijalektalnoj književnosti. U članku se, pored bitnih podataka o životu i djelu Štefe Pulišelića, osobita pažnja posvećuje jeziku njegove zbirke poezije *Glos sa škrop*.

¹³ Omaška u akcentu. Valjano je *dvī*.

Ovaj je izvor bitan iz ponajmanje dva razloga: prvo, riječ je o literarnoj vrijednosti te drugo, riječ je o poeziji pisanoj mjesnim govorom Škripa na otoku Braču – govorom koji do sada nije samostalno opisan – pa pisana riječ iz pera izvornoga i pouzdanoga govornika može djelomice popuniti taj manjak. Jezična je analiza pokazala da je premoćan broj osobina što se pojavljuju u korpusu karakterističan i za druge bračke čakavske govore, dakako, pored manjih odstupanja i pored određenih razlika, koje su, izgleda, svojstvene govoru Škripa, stoga se može reći da je pjesnik na vjerodostajan način preslikao živo jezično stanje. Ipak, kako pisana riječ ne može uvijek biti najvjernija preslika pojedinoga mjesnoga govora, potrebno je što prije terenski istražiti govor naselja Škrip kako bi se čakavske osobine, koje su navlastito u središnjoj bračkoj čakavštini u znatnoj mjeri očuvane, zabilježile i proučile jer su neminovne promjene pred vratima ovoga i drugih čakavskih idioma.

OGLED POEZIJE

S v ã d j a

Rëkla mi je šjõra Këka
 Da si rëkla
 Da san vâka
 Tâka
 Nâka
 Ovakõva
 Onakõva
 Gulozãča
 Pokuçëra
 Kurjozãča
 I jõš dâje
 I jõš gõre
 Çe se izjũstõt
 Ne mõre

Nĩsõn ni rĩç izjũstĩla
 Filošëra me izĩla
 I do sũtra zanĩmila
 Ako san te uvrĩdĩla

 Šjõra Këka
 Ne bi rëkla
 Da tĩ nĩsĩ lapacãla
 Nego znõš çe çũ ti rëç
 Slũšõj
 Ũ me se ne dĩrojoj
 Ti o sëbi pĩsmu svĩrojoj
 Glëdoj sëbe
 Svojë põsle
 Pomët ispr svojë kũçe
 O drũge ne bõrkojoj zũbe

Če ću svīřt
 Če ću glėdot
 Če ću pomėst
 Mėni nīkor nīmo čō rėc

Kōga srbī
 Tī se čėšje

Otvōr mojā
 Svojė ũši
 Čūt ćeš če tī svīt govōri
 Sōmo se dobrō prpāzi
 Da te tō svė ne zaglūši

Čė govōriš
 Divjakūšo
 Bidān svāki ko tė slūšo
 Il ne vīdiš sōmā sėbe
 Poglėdoj se u zřcalo
 Kō do tėbe vōde drži
 Il je kōmu zō te stālo
 Jazīk ti je prpredālo
 Onī koji te je kūšo
 Kād te vīdi iz dajinė
 S pūtā mīče
 Ko zēc biži

Znō se kakvō mi je māma
 Kakōv čovīk je mōj ćāca
 Kakvė su mi sestřė
 Brāca
 Nīsōn jō petegulāča
 A tī glėdoj svojė stvōri
 Svojė žmūlė i bocūnė
 Svojė pijāte i lancūnė

Jėmoš čō prāt
 I luštrōvāt

Ūjme ōca
 Sīna
 I svėtega
 Liberōj me vrōže
 Vėga
 Nī u mėne mojā tūfa
 Sve je mėni
 I na mėni
 Čīsto

Bīstro
 Suprešōno
 Perlinōno
 Namušcōno
 Ęvo glėdoj mi mudōnte
 Oprōst za vō svėti Őnte
 I tī vōliš čīste ženė
 Tō tvōj līljan dokazīje
 A čīstočā tvojā svėto
 Svė šporkūje odbacīje
 Nėgo mīč mi se iz pūtā
 I pōj kūhot dōma rūčāk
 Jěrbo do svėga će dōc
 I līšo ti nėće pōc

Māka nēcū vōde ću stōt
 Vō je mojė kakō tvojė

Na komūnsken pūtū stojīn
 I ne grėn ćā
 Dōklī ti svė
 Ne izbrojīn

* * *

I svè dāje
I svè žěšće
Rîč do rîči se stivōje
Krūnica se vëlo nižē
Jednà drūgu ošto rîže
A kad su rîči prstāle
Dobrō su se popjucāle
I rastāle

* * *

Tō je jūdi bī tejōtar
Svīt se skūpi
Stōro
Mlōdo
Dōnapokon pōp
I frōtar.

Valja pripaziti na pojedine akcenatske omaške u pjesmi: pridjev *bidān* treba se pisati kao *bīdan*; u stihu *onī koji te* nedostaje akcent na *kojī*; u istome stupcu u stihu *sve je mēni* nedostaje akcent na *svē*; u trećem stupcu ne bi bio neoakut, već silazni akcent u *Ōnte*. Trebalo je, također, namjesto *čūt ćeš* stajati *čūćeš*.

LITERATURA

- Alujević, Jukić Marijana; Vladislavić, Erna (2011). »Romanizmi u bračkom čakavskom pjesništvu Stjepana Pulišelića«. *Časopis za hrvatske studije*, 7: 329–345.
- Barac-Grum, Vida (2011). »Pjesnički jezik Zlatice Balas – dijalektološka crtica o grižanskome govoru«. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 37.2: 301–307.
- Borys, Wiesław (2007). *Čakavske leksičke studije. Praslavensko naslijeđe u čakavskome leksičkom fondu*. Zagreb: Matica hrvatska.
- Brozović, Dalibor; Ivić, Pavle (1988). *Jezik srpskohrvatski/ hrvatskosrpski, hrvatski ili srpski*. Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod Miroslav Krleža.
- Derksen, Rick (2008). *Etymological Dictionary of the Slavic Inherited Lexicon*. Leiden – Boston: Brill.

- Finka, Božidar (1971). »Čakavsko narječje«. *Čakavska rič*, 1.1-2: 11–71.
- Galović, Filip (2012). »Fonološke značajke govora Milne na otoku Braču«. *Čakavska rič*, 40.1-2: 87–100.
- Galović, Filip (2014). »Govor Donjega Humca«. *Jezikoslovlje* 15.2-3: 231–267.
- Galović, Filip (2013). »Jezične osobitosti mjesnoga govora Ložišća na otoku Braču«. *Fluminensia*, 25.1: 181–198.
- Galović, Filip (2014). »Nazivi za zanimanja, zvanja i počasne službe romanskoga podrijetla u govoru Ložišća na otoku Braču«. *Čakavska rič*, 42.1-2: 87–112.
- Galović, Filip (2016). *Neke riječi romanskoga postanja u bračkim čakavskim govorima*. Festival čakavske riči 'Štefe Pulišelić'. (u rukopisu)
- Galović, Filip (2013.). »Prilog istraživanju jezika hrvatske dijalekatske poezije: bračko čakavsko pjesništvo«. *Croatica et Slavica Iadertina*, 9.1: 83–98.
- Galović, Filip (2013). »Romanski elementi u nazivlju odjevnih predmeta, obuće i modnih dodataka u milnarskome idiomu«. *Čakavska rič*, 41.1-2: 159–188.
- Hraste, Mate (1940). »Čakavski dijalekat ostrva Brača«. *Srpski dijalektološki zbornik*, 10: 3–66.
- Kapović, Mate (2015). *Povijest hrvatske akcentuacije. Fonetika*. Zagreb: Matica hrvatska.
- Lisac, Josip (2012). *Dvije strane medalje. Dijalektološki i jezičnopovijesni spisi o hrvatskom jeziku*. Split: Književni krug.
- Lisac, Josip (2009). *Hrvatska dijalektologija 2: Čakavsko narječje*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- Lukežić, Iva (1998). »Štokavsko narječje (nacrt sveučilišnih predavanja)«. *Radovi Zavoda za slavensku filologiju*, 32: 117–135.
- Lukežić, Iva (2012). *Zajednička povijest hrvatskih narječja: 1. Fonologija*. Rijeka: Hrvatska sveučilišna naklada – Filozofski fakultet – Katedra Čakavskog sabora Grobnišćine.
- Lukežić, Iva (2015). *Zajednička povijest hrvatskih narječja: 2. Morfologija*. Rijeka: Hrvatska sveučilišna naklada – Filozofski fakultet – Katedra Čakavskog sabora Grobnišćine.
- Moguš, Milan (1977). *Čakavsko narječje. Fonologija*. Zagreb: Školska knjiga.
- Pliško, Lina; Mandić, David (2011). *Govori općine Ližnjan*. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli.
- Pliško, Lina (2013). »Roverska čakavština u 'Perušanki' Vladimira Galgiardija«. *Hrvatski dijalektološki zbornik* 18, 255–268.

- Šimunović, Petar (2009). *Rječnik bračkih čakavskih govora*. (2. izd.). Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- Vranić, Silvana (2007). »Kostrenska čakavština u pjesmama Katje Šepić Usmani«. *Život, kultura i povijest Kostrene. Zbornik Katedre Čakavskoga sabora Kostrena II*. Kostrena: Katedra Čakavskoga sabora Kostrena, 141–154.
- Vranić, Silvana (2015). »Omišaljska čakavština u poeziji Nikole Kraljića«. *Zbornik u čast Katice Ivanišević*. Rijeka: Filozofski fakultet u Rijeci, 225–232.
- Vulić, Sanja; Alerić, Marko (2009). »O hrvatskom leksiku na temelju primjera iz čakavskog narječja«. *Čakavska rič*, 37.1-2: 35–55.
- Vulić, Sanja (2013). »O pjesničkom jeziku i pjesništvu Josipa Šibarića«. *Čakavska rič*, 41.1-2: 139–158.

IZVORI

- Pulišelić, Stjepan (2013). *Glos sa škrop*. Škrip: Zaklada otok Brač – negdje između mora i zvijezda.

STJEPAN PULIŠELIĆ AND *GLOS SA ŠKROP*

Summary

Stjepan Pulišelić (1910. – 1998.) is primarily known as a poet. Most of his poetry consists of Chakavian poems written in the local dialect of Škrip, small village on the island of Brač where this author was born. The author of the article stresses that importance of Pulišelić writings and presents the analysis of the linguistic characteristics found in his book of poetry called *Glos sa škrop*. Pulišelić's poems contain numerous features characteristic of the local dialect of Škrip which has not been described so far. In the light of this fact Pulišelić's written material is on great importance.

Key words: *Stjepan Pulišelić; Glos sa škrop; Local Dialect of Škrip; Brač Idioms; Dialect Poetry; Chakavian*

STJEPAN PULIŠELIĆ E *GLOS SA ŠKROP*

Riassunto

Stjepan Pulišelić (1910. – 1998.) è noto soprattutto come poeta. Gran parte della sua poetica è composto da poesia ciacava scritta nella parlata di Škrip sull'isola di Brazza, da dove l'autore proviene. Nel lavoro¹⁴ si indica al significato di Štefo Pulišelić e alla sua formazione scritta ed esamina la lingua delle sue opere di poesia *Glos sa škrop*. Oltre al valore letterario dei versi di Pulišelić, il materiale scritto in questo senso è di grande importanza perché fino ad oggi la parlata di Škrip non è descritta in maniera indipendente.

Parole chiave: *Stjepan Pulišelić; Glos sa škrop; parlata di Škrip; parlate di Brazza; poesia dialettale; dialetto ciacavo*

Podaci o autoru:

Dr. sc. Filip Galović, hrvatski filolog. Područje je njegova znanstvenog interesa hrvatska dijalektologija, s posebnim usmjerenjem na čakavske mjesne govore. E-mail: filip.galovic17@gmail.com

¹⁴ Rad je nastao u okviru projekta Hrvatske zaklade za znanost IP-2014-09-9300 (*Jadranska priča – interdisciplinarno istraživanje jadranskih narativa*, voditelj: prof. dr. sc. Joško Božanić).